
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stokke i dobbelt stolpehus på Skjeggedal 810 (Skjeggedal søndre), Åmli kommune, Agder fylke, Norge

NNU Rapport 29 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Rolf Einar Huus

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder fylke

Skjeggedal 810

Åmli kommune
Gnr/Bnr: 1/2

Koordinater: 58.75312 N, 8.12522 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Rolf Einar Huus.

Træart: fyrretræ (*Pinus sylvestris*).

Undersøgt af: Niels Bonde, Claudia Baittinger og Magnus Hjorth
Jørgensen
NNU j. nr.: A9832, juli 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Se endvidere Agder fylkeskommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

stolpehus

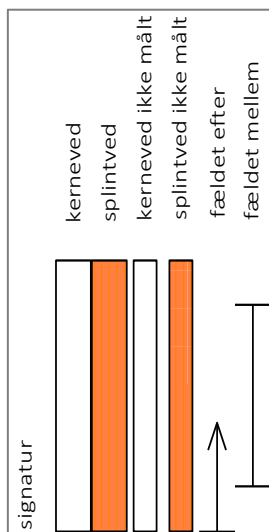
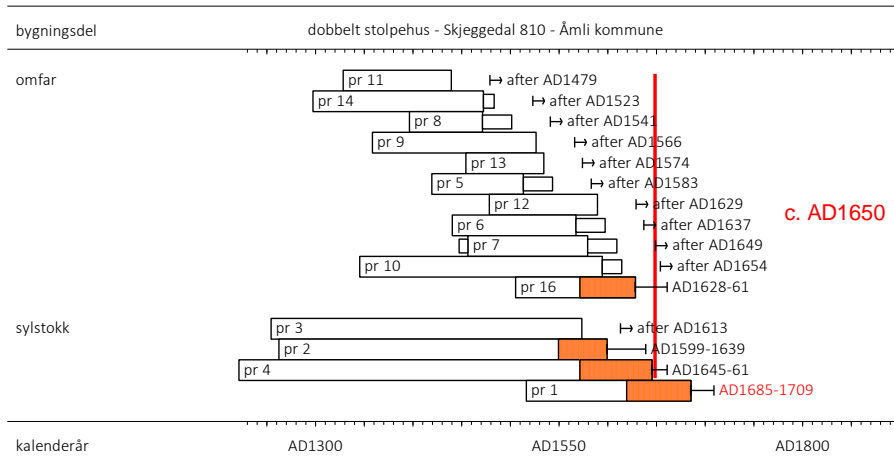
Der er undersøgt 16 prøver fra 16 stokke/emner. Alle af fyrretræ (*Pinus sylvestris*).
Alle er udtaget som borekerner (se vedhæftede feltrapport).

Der er konstateret splintved på fire prøver.

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 76 og 425.

15 prøver er dateret

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Dateringsdiagram der angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er konstateret splintved på fire af de daterede prøver.

Tolkning:

14 prøver (11 udtaget af omfar og tre fra sylstokke) stammer fra træer, der er fældet i midten af det 17. århundrede. Se fotos i feltrapport hvor det fremgår at flere prøver er udtaget af stokke, hvor det ikke har været muligt at udtage prøver med barknære årringe (prøverne 5 - 6 - 7 - 8).

Prøve 1 (sylstokk) stammer fra et træ, der er fældet i slutningen af det 17. århundrede (AD1685-1709).

Prøve 4: passage med lidt over 20 meget smalle årringe er klippet ud pga. missing rings \longrightarrow 1500 til 1525

Middelkurve

Årringskurverne fra alle daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve n495m001 på 465 år, som dækker perioden AD1221 - 1685.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referencekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 – 90.

For *t*-værdi: Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

kurver	-	-	N495m001	
-	start	dates	AD1221	
-	dates	end	AD1685	
aam01	AD1254	AD1744	13.14	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	0.98	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	10.60	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	8.79	N Vest-Agder m Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	8.66	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering af middelkurven med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - N495m001

Dated AD1221 to AD1685

Contains the following files

N4950019.d dated AD1516 to AD1685 of type R 66 N
 N4950029.d dated AD1262 to AD1599 of type R 50 N
 N4950039.d dated AD1254 to AD1573 of type R 0 N
 N4950041.d dated AD1221 to AD1499 of type R 0 N
 N4950042.d dated AD1526 to AD1645 of type R 74 N
 N4950059.d dated AD1419 to AD1513 of type R 0 N
 N4950069.d dated AD1440 to AD1567 of type R 0 N
 N4950079.d dated AD1456 to AD1579 of type R 0 N
 N4950089.d dated AD1396 to AD1471 of type R 0 N
 N4950099.d dated AD1358 to AD1526 of type R 0 N
 N4950109.d dated AD1345 to AD1594 of type R 0 N
 N4950119.d dated AD1328 to AD1439 of type R 0 N
 N4950129.d dated AD1478 to AD1589 of type R 0 N
 N4950139.d dated AD1454 to AD1534 of type R 0 N
 N4950142.d dated AD1297 to AD1472 of type R 0 N
 N4950169.d dated AD1505 to AD1628 of type R 57 N

Katalog over undersøgte prøver

N4950019

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus sylstokk pr 1
 Raw Ring-width PISY data of 170 years length
 Dated AD1516 to AD1685
 66 sapwood rings and no bark surface
 Average ring width 94.86 Sensitivity 0.18
 Interpretation: AD1685-1709

N4950029

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus sylstokk pr 2
 Raw Ring-width PISY data of 338 years length
 Dated AD1262 to AD1599
 50 sapwood rings and no bark surface
 Average ring width 77.86 Sensitivity 0.17
 Interpretation: AD1599-1639

N4950039

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus sylstokk pr 3
 Raw Ring-width PISY data of 320 years length
 Dated AD1254 to AD1573
 0 sapwood rings and no bark surface
 Average ring width 68.79 Sensitivity 0.14
 Interpretation: after AD1613

N4950041

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus sylstokk pr 4 OBS se n4950049
 Raw Ring-width PISY data of 279 years length måling delt I to
 Dated AD1221 to AD1499
 0 sapwood rings and no bark surface
 Average ring width 50.18 Sensitivity 0.23

N4950042

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus sylstokk pr 4 OBS se n4950049
 Raw Ring-width PISY data of 120 years length måling delt I to
 Dated AD1526 to AD1645
 74 sapwood rings and no bark surface
 Average ring width 27.46 Sensitivity 0.19

N4950049

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus sylstokk pr 4
 Raw Ring-width PISY data of 425 years length
 Dated AD1221 to AD1645
 74 sapwood rings and no bark surface
 Average ring width 42.01 Sensitivity 0.21

Interpretation: AD1645-61

N4950059

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 5

Raw Ring-width PISY data of 95 years length

Dated AD1419 to AD1513

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 139.65 Sensitivity 0.13

Interpretation: after AD1583

N4950069

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 6

Raw Ring-width PISY data of 128 years length

Dated AD1440 to AD1567

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 109.45 Sensitivity 0.20

Interpretation: after AD1637

N4950079

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 7

Raw Ring-width PISY data of 124 years length

Dated AD1456 to AD1579

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 133.28 Sensitivity 0.18

Interpretation: after AD1649

N4950089

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 8

Raw Ring-width PISY data of 76 years length

Dated AD1396 to AD1471

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 159.72 Sensitivity 0.15

Interpretation: after AD1541

N4950099

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 9

Raw Ring-width PISY data of 169 years length

Dated AD1358 to AD1526

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 59.60 Sensitivity 0.16

Interpretation: after AD1566

N4950109

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 10

Raw Ring-width PISY data of 250 years length

Dated AD1345 to AD1594

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 73.56 Sensitivity 0.18

Interpretation: after AD1654

N4950119

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 11
Raw Ring-width PISY data of 112 years length
Dated AD1328 to AD1439
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 110.41 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1479

N4950129

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 12
Raw Ring-width PISY data of 112 years length
Dated AD1478 to AD1589
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 126.63 Sensitivity 0.20
Interpretation: after AD1629

N4950139

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 13
Raw Ring-width PISY data of 81 years length
Dated AD1454 to AD1534
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 170.80 Sensitivity 0.19
Interpretation: after AD1574

N4950142

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 14
Raw Ring-width PISY data of 176 years length
Dated AD1297 to AD1472
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 76.60 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1523

N4950159

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 15
Raw Ring-width PISY data of 103 years length
Undated; relative dates - 1 to 103
55 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 156.84 Sensitivity 0.20

N4950169

A9832 Skjeggedal 810 db stolpehus omfar pr 16
Raw Ring-width PISY data of 124 years length
Dated AD1505 to AD1628
57 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 109.27 Sensitivity 0.20
Interpretation: AD1628-61

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

Dendrokronologisk objekt:	Skjeggedal 810 Dobbelt stolpehus 10-2023REH
Fylke:	Agder
Kommune:	Åmli
Gnr/Bnr:	1/2
Prøvene tatt av:	Rolf Einar Huus
Dato for prøvetaking:	01.12.2023
Koordinater	58,75312°N 8,12522°Ø

Prøve Nr:	Etg / ev del av hus	Rom/Bygn del.	Del.	Sted på del.	Bark. Bast Ja/Nei	Be- arb. Ja/Nei.	Kommentar.
1	1	Sylstokk a-d			ja	nei	
2	1	Sylstokk a-b				ja	Se skisse for plassering
3	1	Sylstokk d-c				ja	Se skisse for plassering
4	1	Sylstokk b-c				nei	
5	1	Omfar 2 a-d		I nov d			Se bilde
6	1	Omfar 3 d-c		I nov d		ja	Se bilde
7	1	Omfar 2 a-c		I nov innervegg			Se bilde Se skisse
8	1	Omfar 3 a-c		I nov innervegg			Se bilde Se skisse
9	1	Omfar 3 a-b				Ja	Se skisse
10	1	Omfar 6 a-b		I midtrom		ja	
11	1	Omfar 2 b-c		30 cm fra b		ja	
12	1	Omfar 2 d-c		1 meter fra c		J a	
13	1	Omfar 4 b-c		30cm fra c		ja	
14	1	Omfar 6		1 m fra c		Ja	

		b-c					
15	1	Omfar 3 d-c		1 m fra c		ja	
16	1	Omfar 6 d-c		0,6 m fra innervegg spor av eldre dør		Ja	
17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							

